

Ղարաբաղի Դրդ համագումարի նշանակած պատերազմները լիազոր են՝ ստորագրելու համագումարի բոլոր անդամների ընդունած վերջնական ժամանակաւոր համաձայնութիւնը Ազրբէջանի կառավարութեան հետ, ընտրելու 2 թեկնածու Ղարաբաղի ժամանակաւոր ընդհանուր-նահանգապետի օգնականի պաշտօնի համար և Ղարաբաղի ընդհանուր-նահանգապետի կից գտնուող խորհրդի 3 անդամներ ու լուծելու բոլոր այն տեխնիկ հարցերը, որոնք կապւած են Ղարաբաղի կառավարութեան հետ՝ ընդունւած ժամանակաւոր համաձայնութեան հիման վրա:

1. Դանիէլ Առաքելեան, 2. Աբրամ Գեսիբէկեան, 3. Սիմօն Պօղոսեան, 4. Հիւանդէ, 5. Սմբատ Բալայեանց, 6. Բենիամին Բաբաքէոսիւեանց, 7. Խարայէլ Գիւլիբէոսիւեանց, 8. Աբրամ բէգ Իշխանեան, 9. Բաշխի Մուրադեան, 10. Յովհաննէս Աբրամեան, 11. Ստեփան Ստեփանեան, 12. Յակոբ Բալասանեան, 13. Տիգրան Մելիք-Գասպարեան, 14. Աւանէս Գասպարեան, 15. Լևոն Վարդանեան, 16. Արսէն Յովհաննիսեան»:

Այս համաձայնագրի բոլոր կէտերի ամփոփումը նոյն օրն և եթ, օգ. 22-ին, Սուլթանովը հրատարակեց առանձին յայտարարութեամբ և հանդիսաւորապէս պարտաւորութիւն ստանձնեց՝ կատարելու կեանքի մէջ: «Այսուհետեւ, ասում էր նա այդ յայտարարութեան մէջ, նոր դարադուլն է բացւում Ղարաբաղի ազգաբնակչութեան կեանքում»:

Նոր դարադուլն, դժբախտաբար, չբացւեց, բայց Սուլթանովը իրաւունք ունէր հպարտանալու, որովհետեւ, թէև ժամանակաւոր կերպով, Ղարաբաղը դառնում էր Ազրբէջանի մաս: «Ժամանակաւորը» «մշտական» դարձնելը ապագայի հարց էր, և ազրբէջանցի դործիչները չէին հրաժարւում այդ մտքից: Մի ուրիշ յայտարարութեան մէջ, յետագային, Սուլթանովը աւելի ցայտուն կերպով արտայայտեց այդ տրամադրութիւնը. «Նրանք, որ երազում են Ղարաբաղի հայկական լեռնային մասը բաժանել նրա մահմետական մասից, ասում էր նա, կարող են համարել կամ ցնորամիտներ և կամ իրենց ժողովրդի թշնամիներ: Ղարաբաղի դաշտավայրից պոկւած լեռնամասի ազգաբնակչութիւնը սովից կը կոտորւի. դաշտավայրի բնակչութիւնն էլ, առանց լեռների, կը կործանւի թէ տնտեսապէս (անասնաբուծութիւն) և թէ ֆիզիքապէս (մալարիա): Իսկ եթէ մի անգամ ընդունենք իբրև անժխտելի ճշմարտութիւն, որ Ղարաբաղը տնտեսապէս և քաղաքականապէս անբաժան է, հեշտ կը լինի լուծել այն հարցը, թէ ո՞ր պետութեան է պատկանելու նա: Եւլախից սկսած մահմետական հոծ բնակչութեան շրջանն է տարածւած: Մօտենալով լեռան ստորոտին՝ տեսնում ենք հայ-մահմետական խառն բնակչութեան շրջան: Բարձրանալով լեռները՝ գտնում ենք համարեա բացառապէս հայ ազգաբնակչութիւն: Այդ վերջին շրջանի յետևը դարձեալ մահմետական շրջաններ են՝ Չանգեզուրը և աւելի հեռուն՝ Նախիջևանը, որից յետոյ սկսւում է Հայաստանի հողը: Այսպիսով հայկական շրջանը շրջապատւած է մահմետական շրջաններով: Բացի այդ, պէտք է նկատել, որ ձմեռայ երեք ամիսների ընթացքում ճանապարհը Նախիջևանից Չանգեզուր, ուրեմն, և Հայաստանից Չանգեզուր բոլորովին կտրոււմ է:

Այսպիսով, Ղարաբաղը, իբրև տնտեսական մի ամբողջութիւն, ճնշիչ մեծամասնութեամբ բաղկանալով մահմետական ազգաբնակչութիւնից և հայկական շրջանը լինելով շրջապատւած մահմետական շրջաններով, իր ո՛չ մի մասով կապ չունի Հայաստանի հետ և ֆիզիքական հնարաւորութիւն չունի յարաբերութիւն պահելու նրա հետ: Միւս կողմից Ղարաբաղը գտնւում